

JUNI 2020

Rettevejledning til eksamen i faget samfundsbeskrivelse B

1. år, økonomisk kandidateksamen

Besvarelestid: 6 timer.

Opgaven skal besvares selvstændigt. Besvarelsen skal ske på dansk, men studerende kan uden særlig tilladelse svare på svensk eller norsk.

Relevante hjælpemidler:

- Statistisk Tiårsoversigt 2019
- Befolkning og samfund
- Den offentlige sektor
- Danmarks økonomi siden 1980
- Handelspolitik, konkurrenceevne og udenrigsøkonomi
- Arbejdsmarkedspolitik
- Praktisk statistisk metode for økonomer
- Statens Låntagning og Gæld 2015 (bilag) og Statens Låntagning og Gæld 2019 (vedlagt)
- Danmarks Pengepolitik (vedlagt).
- Excel-ark med tabeller fra Statistisk 10-årsoversigt 2019 (vedlagt).

Generelle bemærkninger til alle tre delopgaver

- Af formålet med SAMF B fremgår blandt andet, at den studerende skal kunne udarbejde en rapport om et samfundsbeskrivende emne med angivelse af de statistiske begreber, herunder definitoriske forskelle, med såvel en beskrivende del som en forklarende del, herunder en klar sammenhæng mellem de to dele, samt fremstille besvarelsen i et klart og forståeligt sprog med en passende opstilling af tabeller og figurer.
- Af formålet med faget fremgår også, at den studerende skal kunne anvende regnearksprogrammet Excel i opgaveløsningen, herunder foretage vækstbidragsberegninger, ændringsberegninger samt udarbejde forskellige figurer søjlediagrammer, kurvediagrammer.
- Såfremt de fem krav til figurer og tabeller ikke overholdes, skal det trække meget ned.
- Definitioner for de data, som skal beskrives, skal medtages, ellers trækker det meget ned.
- Det skal trække ned, såfremt besvarelsen ikke fremstiller beskrivelsen i spørgsmål 1 systematisk og overskueligt, bl.a. ved at sondre mellem udviklingen set over hele perioden, en opdeling i relevante delperioder og fremhævelse af særlige udsving.
- Særligt vedr. spørgsmål 2 i de tre delopgaver gælder, at en endeløs opremsning af fx politiske forklaringsfaktorer eller en henvisning til en konjunkturudvikling uden kobling til beskrivelsen af et bestemt nøgletal, og hvad den enkelte faktor betyder for denne, skal trække ned.
- De enkelte forklaringer skal så vidt muligt understøttes af data fra Statistisk Tiårsoversigt 2019 (STO) eller af andre kilder. Det skal fremgå klart og tydeligt, hvilken kilde der er benyttet. Såfremt der ikke understøttes af data, skal det trække ned.
- Idet besvarelseserne er udarbejdet derhjemme, så skal der være ekstra fokus på, studerende som kopierer andres tekster uden at sætte citationstegn eller kildehenvise, så det ser ud som om det er din egen tekst. Tilsvarende skal der være ekstra fokus på, om studerende bruger andres idéer eller tanker uden at kildehenvise, så det ser ud om det er deres egne idéer eller tanker
- Eksaminator og medrettere skal ydermere have særlig fokus på plagiering og den automatiske kontrol af dette, som foregår via Digital Eksamen.

Delopgave A

1. Beskriv udviklingen i vareeksporten og handelsbalancen for varer overfor to valgte EU-lande i en så lang periode som muligt. Det ene land skal være et euroland, og det andet skal være et ikke-euroland. Beskrivelsen skal også indeholde udviklingen i eksportformåen over for de to valgte EU-lande. Beskrivelsen skal indeholde mindst en figur og tabel.
2. Forklar baggrunden for ovennævnte udvikling i spørgsmål 1 i samme periode.

Af formålsbeskrivelsen fremgår det, at den studerende skal blandt andet kunne udvælge relevante nøgletal, definitioner, politikker og begreber, fx handelspolitik, konkurrencedygtig, konkurrenceevne og eksportformåen, samt beskrive forskelle mellem disse inden for de gennemgåede emner i udenrigsøkonomien, når udviklingen skal beskrives. Den studerende skal også kunne udvælge centrale forklaringer på udviklingen i udenrigsøkonomiske nøgletal.

Pensum er primært Statistisk Tiårsoversigt 2019 (STO), Handelspolitik, konkurrenceevne og udenrigsøkonomi (HKU) og Danmarks Økonomi siden 1980 (DØS).

Spørgsmål A.1 Beskrivelsen af udviklingen

Definitioner, data og forbehold:

- Udenrigshandlen for varer er opgjort efter generalhandelsprincippet og vedrørende EU-lande er det opgjort ud fra principperne i Intrastat.
- Der skal tages forbehold for, at data vedr. udenrigshandlen med varer er foreløbige for årene 2017-2018, hvilket betyder, at data i beskrivelsen fremadrettet kan blive ændret.
- Udenrigshandlen med varer er i årets priser, hvilket der skal tages forbehold for, idet data i beskrivelsen er påvirket af den løbende pris- og lønudvikling.
- Data for handelsbalancen indeholder også vareudgifter (import), som er opgjort cif i modsætning til vareindtægterne, som er opgjort fob. Det gør, at data ikke direkte er sammenligneligt, idet importen er kunstig høj, hvilket der skal tages et forbehold for.
- Det skal trække meget ned, hvis der ikke er en omtale af definitioner, data og forbehold svarende til ovenstående, herunder betydningen af forbehold kan have for beskrivelsen.
- Gængse definitioner behøver ikke have citationstegn om sig, men kilden er vigtigt.

- Medtages irrelevante definitioner, fx om betalingsbalancen, eller/og irrelevante informationer i definitioner, fx nationalregnskabet også fås som kvartalstal, skal det trække ned.

Beskrivelse:

- Der skal udarbejdes både en figur og en tabel, jævnfør opgaveformuleringen, der viser udviklingen i vareeksport og handelsbalancen. Så det ene EU-land kan vises i figur og det andet i tabel. Der kan også være andre kombinationer. Såfremt mindst en figur og en tabel ikke er medtaget, skal det trække meget ned.
- Der er mange valgmuligheder, men der må kun beskrives et EU-land som også er et euroland og et EU-land, som ikke er et euroland. Det centrale er, at valgene er begrundede, fx eurolandet Tyskland som er Danmarks største handelspartner, og fx Sverige som er Danmarks største eksportland til EU-lande, som ikke er eurolande. Idet der er mange valgmuligheder, så er der ikke udvalgte nogle lande i rettevejledningen.
- Beskrivelsen skal som minimum omfatte niveauet i mia.kr. komplementeret med år-til-år-ændringer i mia.kr. i en figur, tabel eller en supplerende skriftlig præsentation. Såfremt det ikke er tilfældet, skal det trække ned.
- Det trækker ned, såfremt der udelukkende gøres brug af indekstal, andele i pct. eller år-til-år ændringer, som er medtaget i beskrivelsen.
- Handelsbalancen er en restsum (indtægter – udgifter), hvorfor data i samme tidsserie kan være både over og under nul. Det trækker meget ned at beregne procentvise ændringer på data, som er positive og negative eller blot er stærkt svingende, fordi det ikke kan bruges til noget.

Spørgsmål A.2 Forklaringer på udviklingen

- Der skal være en kort gennemgang af begrebet eksportformåen, som fremgår af HKU, kap. 3, herunder at der er tale om et nulsumsspil. Tilsvarende skal data for de to valgte EU-lande også beskrives. Hvis dette ikke er tilfældet, skal det trække meget ned, idet det fremgår specifikt af eksamensopgaven.
- Der skal også være en særlig fokus på konjunkturudviklingen i perioden, hvilket som minimum skal beskrives ved den reale vækstrate i BNP i de to valgte EU-lande. Relevansen af konjunkturudviklingen skal godtgøres, ved at give indtryk af forståelse for sammenhængen mellem udviklingen i BNP og efterspørgslen på de danske eksportvarer. Det skal trække meget ned, hvis BNP-udviklingen i de to EU-lande ikke beskrives og dokumenteres. Det sker ved brug af data fra STO s. 181.
- Der skal også indirekte kobles til konjunkturudviklingen i Danmark, jf. STO s. 105, idet handelsbalancen til de to valgte EU-lande også er påvirket af udviklingen i importen til Danmark.

- Konjunkturmæssige forklaringer f.eks. udviklingen i det private forbrug som påvirker vareimporten. Under en højkonjunktur skabes øget indkomst, som bevirker øget efterspørgsel på varer til privat forbrug, særligt anskaffelse af køretøjer, som er vareimport og dermed mindsker handelsbalancen. Også investeringerne stiger betydeligt under højkonjunktoren – herunder de importtunge maskiner og transportmidler. Alt andet lige betyder det en lavere nettoeksport/handelsbalance. I lavkonjunktur modsatte tendenser i forhold til ovenstående.
- Idet det ene land er et euroland, så betyder valutakursudviklingen ikke det store, idet Danmark har fastkurspolitik over for euroen. Det skal trække meget ned, såfremt der ikke er en omtale af fastkurspolitikken og at valutaudviklingen derfor ikke betyder noget.
- Idet det andet EU-land ikke er med i eurosamarbejdet, så er valutaen frit flydende og kan have stor betydning for vareeksporten og handelsbalancen og en beskrivelse skal tage udgangspunkt i data fra STO s. 189. Det skal trække ned, såfremt der ikke er medtaget en beskrivelse og dokumentation af valutakursudviklingen, fx år-til-år ændring i pct.
- Af institutionelle/politiske forklaringer kan der være en vis omtale af relevante reformer, men det er ikke det centrale for denne opgave.

Delopgave B

1. Beskriv udviklingen i beskæftigelsen, arbejdsløsheden (for relevant(e) A-kasse(r)) samt lønudviklingen for en udvalgt branche i så lang en periode som muligt. Beskrivelsen skal indeholde mindst en figur og en tabel.
2. Forklar baggrunden for ovennævnte udvikling i spørgsmål 1 i samme periode.

Af formålet fremgår, at den studerende skal kunne redegøre for arbejdsmarkedet funktionsmåde, arbejdsmarkedsstatistikkerne og deres grundbegreber, samt kunne forklare udviklingen i udvalgte arbejdsmarkedsstatistiske nøgletal.

Pensum er især Statistisk Tiårsoversigt (STO), Arbejdsmarkedspolitik (AMP) og Danmarks økonomi siden 1980.

Spørgsmål B.1 Beskrivelse af udviklingen

Definitioner, data og forbehold

- Det er vigtigt, at den studerende tager forbehold for, at der er tale om tre typer af data med hver deres statistiske definition (beskæftigelse, A-kasseledighed og lønudvikling). Det skal der tages forbehold for.
- Den studerende skal også være opmærksom på, at kilderne i STO medtager forskellige perioder.
- Beskæftigelsestallene kan findes både i RAS og Nationalregnskabet. Det er vigtigt, at den studerende vælger at fokusere på den ene eller den anden.
- Beskæftigede er baseret på data fra Nationalregnskabet, 2008-2018, jf. STO s. 126. Der er tale om antal helårspersoner, det vil sige opgjort som beskæftigede i hele perioden.
- Nationalregnskabsdata for beskæftigelsen er foreløbige for 2016-2018, hvilket der skal tages forbehold for, idet data i beskrivelsen kan ændre sig efterfølgende.
- Der kan også benyttes RAS-statistik, hvor data findes fra 2007 til 2017. Den centrale statistik til at registrere befolkningens tilknytning til arbejdsmarkedet er RAS-opgørelsen (Registrerede Arbejdsstyrkestatistik). Der er databrud mellem 2007 og 2008. RAS er opgjort ultimo november hvert år.
- Arbejdsløshedsforsikrede fuldtidsledige fordelt på arbejdsløshedskasser er opgjort af som procent af forsikrede ved årets slutning.

- A-kassernes hovedgruppe er at udmåle og tildele dagpenge til ledige og efterløn, herunder løbende kontrollere om betingelserne er opfyldt. Derudover skal A-kasserne medvirke til at rådgive ledige medlemmer om jobsøgning gennem regelmæssige samtaler, kontrollere om den ledige står til rådighed, og gennemføre sygesamtaler med sygemeldte ledige. A-kasserne er knyttet til fagforeninger (AMP s. 86).
- Lønudviklingen er opgjort som et lønindeks (2005=100) opgjort hver februar i perioden. Lønindekset lønbegreb er fortjenesten i alt inklusive såvel lønmodtagers so arbejdsgivers andel af eventuelle pensionsbidrag. Data findes for perioden 2009-2018.
- Lønudviklingen er i årets priser, hvilket der skal tages forbehold for, idet data i beskrivelsen er påvirket af den løbende pris- og lønudvikling (inflationen).
- Det skal trække meget ned, hvis der ikke er en omtale af definitioner, data og forbehold svarende til ovenstående, herunder betydningen af forbehold kan have for beskrivelsen.
- Gængse definitioner behøver ikke have citationstegn om sig, men kilden er vigtigt.
- Medtages irrelevante definitioner, fx om AKU, eller/og irrelevante informationer i definitioner, fx nationalregnskabet også fås som kvartalstal, skal det trække ned.

Beskrivelse:

- Der skal udarbejdes både en figur og en tabel, jævnfør opgaveformuleringen, der viser udviklingen i de udvalgte nøgletal. Såfremt mindst en figur og en tabel ikke er medtaget, skal det trække meget ned.
- Der er mange valgmuligheder, og det det centrale er, at valgene er begrundede og koblingen mellem de valgte nøgletal for beskæftigelse, arbejdsløshed og lønudvikling er relevant, fx beskæftigelsen i industrien (råstofudvinding og forsyningsvirksomhed), arbejdsløsheden blandt metalarbejdere og lønudviklingen i Industri (råstofudvinding og forsynings-virksomhed). Idet der er mange valgmuligheder, så er der ikke udvalgte nogle brancher i rettevejledningen.
- Tilsvarende skal den studerende forholde sig til en sammenligning mellem henholdsvis beskæftigelsen i den valgte branche og den danske beskæftigelse i alt, ledigheden i den valgte A-kasse(r) og A-kasseledigheden generelt samt lønudviklingen i den valgte branche og lønudviklingen generelt (virksomheder og organisationer i alt) og inflationen målt ved forbrugerprisindekset. Såfremt det ikke er tilfældet, skal det trække lidt ned.
- Niveauer og ændringer for den samlede beskæftigelse, A-kasseledigheden og lønudviklingen i alt fremgår af tabel B1-B3.
- Det trækker ned, såfremt der udelukkende gøres brug af indekstal, andele i pct. eller år-til-år ændringer i beskrivelsen.

Tabel B1 Udviklingen i den samlede beskæftigelse (nationalregnskabet) 2008 – 2018

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Beskæftigelsen i 1.000 personer	2.947	2.854	2.788	2.787	2.767	2.766	2.791	2.829	2.871	2.919	2.972
Ændring i pct.		-3,2	-2,3	0,0	-0,7	0,0	0,9	1,4	1,5	1,7	1,8

STO s. 126.

- Beskrivelsen i beskæftigelsen i den valgte branche og beskæftigelsen generelt i Danmark skal som minimum omfatte niveauet i antal tusinder komplementeret med år-til-år-ændringer i en figur, tabel eller en supplerende skriftlig præsentation. Såfremt det ikke er tilfældet, skal det trække ned. Enkelte studerende kan udelukkende have taget en generel beskrivelse af beskæftigelsen med i deres besvarelse, idet eksamensspørgsmålet ikke er helt tydeligt. Det er også ok, men der skal forsat være en relevant sammenhæng over til valg af a-kasse(r) og lønudviklingen i en enkelt branche.

Tabel B2 Udviklingen i A-kasseledigheden 2009-2018

	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Arbejdsløshed i pct.	5,1	6,4	6,2	6,2	5,8	5,1	4,6	4,1	3,9	3,8
Ændring i procentpoint		1,3	-0,2	0	-0,4	-0,7	-0,5	-0,5	-0,2	-0,1

STO s. 45.

- Beskrivelsen i den valgte a-kasseledighed og a-kasseledigheden generelt skal som minimum omfatte niveauet i pct. komplementeret med år-til-år-ændringer i procentpoint i en figur, tabel eller en supplerende skriftlig præsentation. Såfremt det ikke er tilfældet, skal det trække ned.

Tabel B3 År-til-år-ændring i pct. i lønudviklingen for virksomheder og organisationer i alt 2008-2018 samt ændringen i inflationen målt ved forbrugerprisindekset (FPI)

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Ændring Løn		2,6	1,9	1,8	1,3	1,1	1,4	1,8	1,5	2,0	2,0
Ændring FPI		1,2	2,3	2,8	2,4	0,8	0,6	0,4	0,3	1,1	0,8

STO s. 47 og 146. Note: Lønindekset for februar 2019 er sat til 2018 og bagudrettet på den baggrund.

- Beskrivelsen i lønudviklingen for udvalgte branche og lønudviklingen generelt (virksomheder og organisationer i alt) skal som minimum omfatte år-til-år-ændringer i procent i en figur, tabel eller en supplerende skriftlig præsentation samt på en eller anden måde også relateres til inflationsudviklingen. Hvis det ikke er tilfældet, trækker det ned.

Spørgsmål B.2 Forklaringer på udviklingen

- Der er primært tre forklaringer til udviklingen – konjunkturmæssige, institutionelle samt markedsmæssige i form af overenskomster. Det er vigtigt, at de studerende kobler de enkelte forklaringer til de forskellige nøgletal.

Konjunkturmæssige forklaringer

- Der skal være særlig fokus på konjunkturudviklingen i perioden, hvilket tilstrækkeligt kan ske gennem den reale vækstrate i BNP, jævnfør ST s. 105. Relevansen af konjunkturudviklingen skal godtgøres, ved at give indtryk af forståelse for sammenhængen mellem udviklingen i a-kasseledighed/beskæftigelse og BNP. Det bør trække væsentligt ned, hvis BNP-udviklingen ikke kobles på a-kasseledighed og beskæftigelse. Lavkonjunkturen 2008-2013 medførte stigende beskæftigelse og dermed faldende a-kasseledighed. Det modsatte gjorde sig gældende efter 2013, hvor beskæftigelsen generelt steg og ledigheden faldt.
- Det trækker lidt ned, hvis den studerende ikke kommer ind på, at en så stor nedgang i BNP umiddelbart skulle tilsige en større stigning i ledigheden end vi rent faktisk så. Ikke mindst på grund af den såkaldte danske "Flexicurity-model" (Let at afskedige folk mod til gengæld et relativt højt dagpengeniveau). Der kan peges på flere grunde til, at stigningen i ledigheden trods alt blev relativt behersket. En forklaring herpå er labour-hoarding, hvor virksomhederne ved begyndelsen af en nedgangsperiode ikke fyrer folk, men først venter og ser, om produktionsnedgangen er varig (Tilsvarende er beskæftigelsen forsinket i en konjunkturopgang). Rationalet er, at det er dyrt at oplære ny arbejdskraft. Endvidere har en stadig større andel af medarbejderne i de konkurrenceudsatte erhverv funktionærstatus (med længere opsigelsesvarsler), hvilket svækker den "danske model" i forhold til tidligere.

Institutionelle forklaringer

- Den studerende skal også omtale relevante arbejdsmarkedsreformer, som har påvirket ledighedstallet. I maj 2010 lavede man en genopretningspakke, der sænkede dagpengeperioden fra 4 til 2 år (STO s. 206), hvilket alt andet lige har nedbragt ledighedstallet. Bemærk at fx kontanthjælpsreformer ikke påvirker a-kasseledigheden.

Markedsmæssige forklaringer

- Der skal være en omtale af, at det er DI som sætter dagsorden på det private område, uanset hvilken branche som i øvrigt måtte være valgt. Det skal meget trække ned, hvis det

ikke er tilfældet. Hvis en offentlige sektor er valgt, så skal også Finansministeriet/staten og reguleringsordningen omtales.

- I februar 2007 – under højkonjunkturen – indgår industriens nye overenskomster. Et 3-årigt forlig omfatter direkte 240.000 funktionærer og timelønnede. Der er udover pæne lønstigninger også tale om en række nyskabelser for de industriansatte, fx kompetenceudviklingsfond og forhøjelse af pensionsbidraget til 12 pct. (ST s. 200).
- I februar 2010 (under lavkonjunkturen) er der nye overenskomster på industriens område (ST s. 204). Der er tale om en toårig overenskomst, idet lønstigninger er meget små. Tilsvarende påvirker dette den øvrige private sektors overenskomster.
- I februar 2012 indgår industriens parter ny toårig overenskomst (under lavkonjunkturen) med små lønstigninger i 2012 og 2013 (ST s. 208). Tilsvarende påvirker dette den øvrige private sektors overenskomster, og lønstigningerne er fortsat lave.
- I februar 2014 indgås der en treårig overenskomst i industrien med lidt højere lønstigninger i 2014-2016 end i den forrige overenskomstperiode (STO s. 212). Når der indgås en treårig overenskomst, så tyder det på, at partner ser lys forenden af tunnelen.
- I 2017 bliver overenskomsten godkendt på det private marked mellem DA og LO, hvor der forventes en forbedring af reallønnen med godt to pct. (STO s. 217).

Eksamen i faget samfundsbeskrivelse B

Delopgave C

1. Beskriv udviklingen i og antagelserne bag én udvalgt ti-årsaldersgruppe fra den seneste befolkningsfremskrivning (vedhæftet) i så lang en periode som muligt. Beskrivelsen skal blandt andet indeholde mindst en figur og en tabel.
2. Forklar udviklingen og beskriv mulige økonomiske konsekvenser for ovennævnte beskrevne udvikling i spørgsmål 1 i samme periode.

Af formålsbeskrivelsen fremgår det, at den studerende skal blandt andet kunne udvælge relevante nøgletal, definitioner, begreber samt beskrive forskelle mellem disse inden for de gennemgåede demografiske emner, når udviklingen skal beskrives samt udvælge centrale forklaringer på udviklingen i demografiske nøgletal. Det handler bl.a. om demografiens komponenter bl.a. fertilitetsbegreber og dødelighedsbegreber, befolkningsudviklingen historisk og fremskrivningsmæssigt, herunder hvordan fremskrivninger foretages og antagelsernes påvirkning af fremskrivningerne samt forklaringer på udviklingen i udvalgte demografiske nøgletal.

Definitioner, data og forbehold:

- Befolkningsfremskrivningen udarbejdes årligt i et samarbejde mellem DREAM og Danmarks Statistik. Fremskrivningen er udtryk for en teknisk beregning af befolkningsudviklingen i fremtiden. Den er baseret på forudsætninger om tidligere års dødsfald, fødsler, ind- og udvandring. Grundlaget for fremskrivningen ændrer sig fra år til år i takt med ændrede forudsætninger, herunder beslutninger og hændelser i ind- og udland. Fremskrivningen skal derfor ikke opfattes som en forudsigelse af, hvordan Danmarks befolkning faktisk vil se ud i fremtiden, men som en teknisk beregning, der forudsætter, at den faktiske udvikling følger antagelserne i beregningerne. Det skal der tages et forbehold for.
- Den studerende kan have taget udgangspunkt i det vedhæftede regneark med data fra befolkningsfremskrivningen 2019-2060, men den studerende kan også have taget udgangspunkt i den netop offentliggjorte befolkningsfremskrivning 2020-2060 i statistikbanken.dk.
- Det skal trække meget ned, hvis der ikke er en omtale af definitioner, data og forbehold svarende til ovenstående, herunder betydningen af forbehold kan have for beskrivelsen.
- Gængse definitioner behøver ikke have citationstegn om sig, men kilden er vigtigt.

Beskrivelse:

- Der skal udarbejdes både en figur og en tabel, jævnfør opgaveformuleringen, der viser udviklingen i og antagelserne bag én udvalgt ti-årsaldersgruppe. Såfremt mindst en figur og en tabel ikke er medtaget, skal det trække meget ned.
- Der er mange valgmuligheder for at udvælge en ti-årsaldersgruppe. Det centrale er, at valget kort er begrundet. Idet der er mange valgmuligheder, så er der ikke udvalgt en ti-årsaldersgruppe i rettevejledningen, men gjort nogle overordnede bemærkninger til såvel beskrivelse af udviklingen og til de relevante antagelser.
- Beskrivelsen skal som minimum omfatte niveauet i fx 1.000 personer komplementeret med ændringer i perioden/delperioder fx i 1.000 personer i en figur, tabel eller en supplerende skriftlig præsentation. Tilsvarende gør sig gældende for de relevante antagelser. Såfremt det ikke er tilfældet, skal det trække ned.
- Det er centralt, at der de relevante antagelser og evt. historiske data beskrives afhængig af valg af tiårsgruppe. Fx for 80-89-årige, som alle er fødte før 2019, er det ikke relevant at se på antagelserne for fertiliteten i perioden, men derimod knytte en kommentar til den historiske fertilitet og antal fødsler samt til antagelserne for den fremadrettet forventet levetid. Omvendt er der for 0-9-årige ikke relevant at se på antagelserne for forventet middellevetid, men antagelserne for fremadrettet fertilitet for alle kvinder i den fertile alder. Det trækker ned, hvis de relevante antagelser ikke kobles til den valgte tiårsgruppe.
- Det trækker ned, såfremt der udelukkende gøres brug af indekstal, andele i pct. eller år-til-år ændringer, som er medtaget i beskrivelsen. Tilsvarende trækker det ned at beregne procentvise ændringer på data, som er positive og negative eller blot er stærkt svingende, fordi det ikke kan bruges til noget.
- Befolkningsfremskrivning fra primo 2019 viser, at det samlede befolkningstal forventes at vokse med 268.000 personer – eller 4,6 pct. – frem mod 2030, hvorfor det samlede befolkningstal i Danmark forventes at runde 6 mio. i løbet af 2026. Selvom befolkningstallet forventes at stige, viser fremskrivningen, at befolkningstilvæksten forventes at være aftagende i samme periode. Det skyldes, at nettoindvandringen forventes at fortsætte med at falde på kort sigt. Fremskrivningen viser også, at trenden med en stadigt stigende andel ældre i befolkningen fortsætter. I 2030 forventes 22,4 pct. af befolkningen at være ældre end 65 år – mod 19,6 pct. i 2019.

Spørgsmål C.2 Mulige økonomiske konsekvenser

- Der skal være en gennemgang af de mulige økonomiske konsekvenser. Hvis dette ikke er tilfældet, skal det trække meget ned, idet det fremgår specifikt af eksamensopgaven. Det er centralt, at den studerende forholder sig til sin beskrivelse, så en beskrivelse af fx 0-9-årige og fx 80-89-årige skal se på udgiftssiden, hvorimod en beskrivelse af fx 30-39-årige i højere grad skal forholde sig til indtægtssiden som en del af arbejdsstyrken.